

Poliisin menettely tietopyyntöön vastaamisessa

KANTELU

Kanteliija arvostelee oikeuskanslerille 14.11.2022 osoittamassaan kantelussa Itä-Uudenmaan poliisin menettelyä. Kantelijan mukaan hän on 15.8.2022 saanut tiedon, että hänelle tullaan ilmoittamaan kuulusteluajankohta viimeistään seuraavana päivänä. Kun kanteliija ei ole saanut tietoa kuulustelun ajankohdasta, hän on 14.10.2022 tiedustellut häntä koskeneen rikosilmoituksen tutkinnan tilanteesta. Kun tiedusteluun ei ole vastattu, hän on 24.10.2022 tehnyt asiasta uuden tiedustelun.

SELVITYS

Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen poliisipäällikkö on 20.3.2023 toimittanut asiasta pyytämäni selvityksen, johon on sisältynyt rikosten esikäsittelystä vastanneen rikoskomisarion ja tutkinnanjohtajana toimineen rikoskomisarion sekä kantelussa tarkoitetun rikosasian tutkijana toimineen vanhempi konstaapeli A:n selvitykset.

Selvityksen perusteella kantelijan tiedustelut on ohjattu tutkinta-asioita koskevaan virkasähköpostiin, jota hallinnoi useampi henkilö rikosten esikäsittely-yksikössä. Esikäsittelystä toinen kantelijan viesteistä on siirretty asian vastuunalaiselle tutkintaryhmälle, josta tämä on välitetty tutkijalle. Toinen tiedustelu on välitetty esikäsittelystä suoraan asian tutkijalle, A:lle. Hän on kuitenkin ollut paljon poissa töistä eikä hän siten ole nähnyt ajoissa sähköpostiinsa saapuneita tiedusteluita. Niinä päivinä, kun hän on ollut töissä, hän on joutunut priorisoimaan hänelle välitettyjä ja saapuneita sähköpostiviestejä ja tämän johdosta osaan näistä viesteistä on saattanut jäädä

vastaamatta. Selvityksessä on todettu vaikuttavan siltä, ettei A:n poissaoloja ole huomioitu viestejä välitettäessä. Tähän on voinut vaikuttaa se, että A:n poissaolot ovat olleet osaksi pätkittäisiä ja äkillisiä.

Selvityksen mukaan asian tutkija varsinaisesti huolehtii tutkintatoimenpiteistä, myös tiedusteluihin vastaamisesta. Tutkinnanjohtajan velvollisuuksiin kuuluu valvoa sitä, että esitutkinta ja siihen liittyvät toimenpiteet suoritetaan ilman aiheetonta viivytystä. Valvonta edellyttää asioiden käsittelyn riittävän tehokasta seuranta, jota ei voida jättää pelkästään tutkijoiden varaan. On kuitenkin selvää, että tutkinnanjohtajilla ei ole tosiasiallista mahdollisuutta ja aikaa tarkastaa kaikkia summaariseksi luokiteltavia perusluontoisia tiedusteluja ja sitä onko näihin vastattu. Pääsääntöisesti tiedusteluihin Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella vastataan kuitenkin viipymättä ja asianmukaisesti, kun vertailukohdaksi otetaan esimerkiksi vireillä olevien asioiden ja tiedusteluiden massiivinen määrä verrattuna henkilöstömäärään. Kantelunalainen asia vaikuttaa tämän osalta olevan yksittäinen tapaus, koska vastaavanlaisia tapauksia tulee poliisilaitoksen tietoon varsin harvoin.

Selvityksessä on todettu, että vaikka virkamiehen tulisi hänelle osoitettuihin tiedusteluihin vastata, ei A:n kuvailemassa tilanteessa voida katsoa hänen toimineen asiassa siinä mielessä huolimattomasti, että tämä tulisi aiheuttamaan hänen osaltaan toimenpiteitä. Kysymys on inhimillisestä toiminnasta ja enemmänkin poliisilaitoksen tiedonvälitykseen liittyvästä epäselvyydestä ja siitä, että poistumia ei ole voitu huomioda siirrettäessä asia käsiteltäväksi suoraan poissa-olevalle virkamiehelle.

Selvityksessä on katsottu, että viimeistään toisen samaan asiaan liittyvän tiedustelun vastaanottaminen olisi edellyttänyt tarkastelua siitä, onko henkilö paikalla ja miksi tiedusteluun ei ole vastattu. Tämä jälkimmäinen tiedustelu on kuitenkin välitetty esikäsittelystä nopeasti suoraan tutkijalle, ilmeisesti tarkoituksena saada tiedustelijan asia nopeasti käsiteltyksi, jolloin Porvoon tutkintaryhmä ei ole ollut asiasta tietoinen. Tämä on osaksi johtanut siihen, että tiedusteluun vastaaminen on myös viivästynyt.

Selvityksen mukaan yleisesti virkamiehen jäädessä esimerkiksi lomalle hänen tulee laittaa sähköpostiinsa automaattivastaus poissalosta ja siihen vaihtoehtoinen virkasähköpostiosoite akuutteja tiedusteluja/toimenpiteitä varten. Näin ei tosin aina ole mahdollista tehdä, kun kysymyksessä on äkillinen poistuma ja esimerkiksi sairastuminen.

Selvityksen perusteella kantelijan kolmanteen tiedusteluun on kirjauksien mukaan vastattu 30.11.2022 asiallisesti tutkintasihteerin toimesta ilman aiheetonta viivytystä.

Koska asian on arvioitu saattavan antaa aihetta yleisten käytäntöjen osalta laajempaankin tarkasteluun, on selvitys annettu tiedoksi poliisilinjan apulaispoliisipäällikölle, rikostorjuntasektorin

johtajalle, hallinto- ja esitutkintalinjan apulaispoliisipäällikölle sekä tietohallinnosta vastaavalla esitutkintapäällikölle.

Selvitykset toimitetaan kantelijalle tämän päätöksen ohessa.

RATKAISU

Oikeusohjeita

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa viranomaisessa.

Hallintolain 23 §:n 1 momentin mukaan hallintoasia on käsiteltävä ilman aiheutonta viivytystä.

Hallintolain 7 §:n 1 momentin mukaan asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Hallintolain 8 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin.

Viranomaisen neuvontavelvollisuus koskee lain perustelujen mukaan hallintoasian hoitamiseen ja asiointiin välittömästi liittyviä kysymyksiä. Neuvontavelvollisuutta on täydennetty viranomaiselle asetetulla yleisellä velvoitteella vastata asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Asioinnilla tarkoitettaisiin paitsi hallintoasian hoitamiseksi tarpeellisten toimenpiteiden suorittamista myös tosiasialliseen hallintotoimintaan liittyvää asiointia viranomaisessa. Vastaamisvelvoitteen piiriin kuuluvien kysymysten ja tiedustelujen sisällöltä on perustelujen mukaan edellytettävä riittävää selkeyttä ja ymmärrettävyyttä. Käytännössä vastaamisvelvoitteen on tarkoitettu koskevan asiallisia ja riittävän yksilöityjä kysymyksiä ja tiedusteluja ([HE 72/2002 vp](#), s. 57-58).

Arviointi

Kantelija on alun perin 14.10.2022 ja myöhemmin 24.10.2022 tiedustellut Itä-Uudenmaan poliisilaitokselta häntä koskeneen rikostutkinnan tilannetta ja sitä, tullaanko häntä kuulustelemaan, kuten hänelle aiemmin oli kerrottu. Kantelijalle on vastattu vasta 30.11.2022 hänen tekemänsä kolmannen tiedustelun jälkeen.

Lakiin ei ole otettu säännöstä siitä, kuinka ripeästi viranomaisen olisi täytettävä vastaamisvelvoitteensa. Yleisesti voidaan lähteä siitä, ettei hallintoasian hoitamista tai asiointia koskeviin

kysymyksiin vastaaminen edellyttää viranomaiselta erityisiä toimenpiteitä. Vastaus voidaan useimmista tapauksissa antaa heti. Vastaamisen edellyttämään aikaan saattavat tapauskohtaisesti vaikuttaa tiedustelun kohteena olevan asian laatu ja monitahoisuus sekä se, edellyttääkö vastauksen antaminen selvitysten hankkimista tai muita erityisiä toimenpiteitä.

Kantelijan poliisissa vireillä olevaa asiaa koskenut tiedustelu on ollut hyvin yksilöity ja yksinkertainen eikä siihen vastaaminen ole edellyttänyt asioiden selvittämistä tai muita toimenpiteitä. Tiedusteluun vastaaminen puolentoista kuukauden päästä sen esittämisestä vasta kolmannen yhteydenoton jälkeen ylittää selvästi sen, mitä hallintolaki tällaisessa asiassa edellyttää asian viivytyksettömältä käsittelyltä.

Selvityksessä todetulla tavalla virkamiehen tulisi lähtökohtaisesti poissaolotilanteissa, esimerkiksi lomien ajaksi, laittaa sähköpostiinsa automaattivastaus poissalosta, jotta kiireelliset asiat ohjautuvat jonkun paikalla olevan henkilön käsiteltäväksi. Tämä ei kuitenkaan aina ole mahdollista. Vaikka tässä tapauksessa sähköpostin automaattivastausta ei olekaan ollut käytössä, on vanhempi konstaapeli A:n poissaolo silti ilmennyt työvuorolistoista ja ollut siten havaittavissa jaettaessa tiedusteluja eteenpäin. Vastauksen viivästyminen ei siten ole johtunut ainakaan pelkästään A:n menettelystä, jonka käsiteltäväksi viestit on ohjattu, vaan kyse on ollut enemmänkin puutteista viestien ohjaamisessa asianmukaiselle taholle.

Vastatessaan kantelijan tiedusteluun vasta puolentoista kuukauden päästä sen esittämisestä on Itä-Uudenmaan poliisilaitos menetellyt hallintolain 8 §:n 1 momentissa ja 23 §:n 1 momentissa säädetyn vastaisesti. Poliisilaitos on tunnistanut ongelman ja antanut selvityksensä tiedoksi siinä mainituille tahoille toimintatapojen laajemmaksi tarkastelemiseksi.

Toimenpiteet

Kiinnitän Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen huomiota sille osoitettujen yhteydenottojen käsittelemiseen hallintolain mukaisesti.

Asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Oikeuskanslerinsihteeri

Leo Lahtinen